

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ІННОВАЦІЇ В СУДНОБУДУВАННІ ТА ОКЕАНОТЕХНІЦІ

XVI Міжнародна науково-технічна конференція

МАТЕРІАЛИ

25–26 вересня 2025 рік

*Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
просп. Героїв України, 9*

ВИДАВНИЦТВО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМ. АДМІРАЛА МАКАРОВА

2025

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ПАРТНЕРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Міністерство освіти і науки України; Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України; ДП «Адміністрація морських портів» (Україна); ДП «Адміністрація річкових портів» (Україна); ДП «Дослідно-проектний центр кораблебудування» (Україна); Південний науковий центр НАН України і МОН України (Україна); Головне управління Державної служби з надзвичайних ситуацій України у Миколаївській області (Україна); Національний університет «Одеська національна академія» (Україна); Одеський національний морський університет (Україна); Черкаський державний технологічний університет (Україна); Національний авіаційний університет (Україна); Компанія «АМІКО ГРУПП» (Україна); Морське інженерне бюро (Україна); АТ «Завод «Екватор» (Україна); Асоціація ветеранів Військово-морських сил України (Україна); Харбінський інженерний університет (КНР); Університет науки і технологій Цзянсу (КНР); Таджикиський технічний університет ім. академіка М.С. Осими (Таджикістан); Кошалінський технічний університет (Польща); Гданьський технологічний університет (Польща); Празький університет хімії і технології (Чеська республіка); Батумський навчально-навігаційний університет (Грузія); ДУ «Національний антарктичний науковий центр».

ІНФОРМАЦІЙНІ ПАРТНЕРИ

ТОВ «Видавничий дім «Гельветика»; науковий журнал «Shipbuilding & marine infrastructure»; журнал «Судноплавство»

Відповідальний за випуск
Павлов Геннадій Вікторович

*Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.
Матеріали публікуються в авторській редакції*

Інновації в суднобудуванні та океанотехніці : XVI Міжнародна науково-технічна
I-66 конференція : матеріали. – Миколаїв : НУК, 2025. – 1256 с.

ISBN 978-966-321-487-0

У збірнику наведені матеріали XVI Міжнародної науково-технічної конференції «Інновації в суднобудуванні та океанотехніці». Збірник становить інтерес для наукових працівників, викладачів, інженерів та студентів.

УДК 001.895:629.5

ISBN 978-966-321-487-0

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

УДК 336.748

АНТИІНФЛЯЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В УМОВАХ ВІЙНИ**Мігай Н.Б.***кандидат економічних наук,**доцент кафедри економіки, обліку та підприємництва**Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова,**м. Миколаїв, Україна**nataliamihai@ukr.net*

Анотація. У роботі розглядаються основні інструменти стримування інфляційних процесів в умовах воєнного стану в Україні. Зокрема, проаналізовано низку заходів реалізованих українським урядом, серед яких монетарна та фіскальна політика, цінове регулювання та регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Підкреслено важливість комплексного підходу до боротьби з інфляцією в умовах невизначеності та макроекономічної нестабільності.

Ключові слова: інфляція, антиінфляційні механізми, заходи стримування інфляції, воєнний стан.

Одним із напрямків регуляторної політики держави в ринковій економіці є забезпечення економічного зростання, яке забезпечується ефективним веденням господарської діяльності на всіх суб'єктних рівнях і формуванням конкурентних переваг. В умовах економічної нестабільності, високого рівня невизначеності у функціонуванні господарюючих суб'єктів забезпечити стабільність економіки та зростання макроекономічних показників складно, але найскладніше це зробити в умовах війни. Серед небезпечних процесів, що перешкоджають зростанню сучасної економіки необхідно виокремити інфляцію, яка означає втрату і знецінення купівельної спроможності грошей через їх надлишок понад потребу економіки. Інфляційні процеси зазвичай аналізуються в межах макроекономічної політики держави, а також для прогнозування інфляції та визначення ефективних способів стримування її надмірного зростання.

Метою роботи є розгляд та аналіз основних антиінфляційних інструментів застосовуваних в умовах війни в Україні.

В ринкових турбулентних умовах викорінити інфляцію практично неможливо, тому необхідно розглядати історично напрацьовані антиінфляційні механізми.

Аналіз наукових джерел з обраної теми засвідчує значні теоретичні та прикладні напрацювання у вивченні інфляційних процесів у цілому. Водночас, трансформаційні зміни, характерні для економіки України, зумовлюють необхідність конкретизації заходів антиінфляційної політики з урахуванням економічних, політичних та безпекових викликів, зокрема зовнішнього характеру. У зв'язку з цим, актуальним є подальше дослідження науково-методичних підходів до формування антиінфляційної політики як важливої складової економічної стабілізації. Зважаючи на циклічну природу сучасної економіки, яка виявляється в чергуванні фаз зростання та спаду, питання ефективного здійснення антиінфляційної

політики з метою стабілізації діяльності як окремих суб'єктів господарювання, так і національної та глобальної економіки, набуває особливої актуальності. При цьому слід враховувати, що інфляційні процеси в кожній країні мають власну специфіку, зумовлену унікальними причинами та факторами, що, в свою чергу, впливає на ефективність застосування тих чи інших інструментів антиінфляційної політики.

Антиінфляційне регулювання охоплює широкий спектр інструментів, серед яких - грошово-кредитні, бюджетні та податкові заходи, програми стабілізації, а також механізми регулювання та розподілу доходів. До сьогодні сформувались два основні напрями антиінфляційного регулювання:

- кейнсіанський — антиінфляційна політика, яка полягає в стабілізації сукупного попиту);
- монетарний – антиінфляційна політика, яка виникла на критиці кейнсіанського напрямку і пропонує більш радикальні методи боротьби, засновані на грошово-кредитному регулюванні. Серед яких, метод нуліфікації грошей, метод «шокової терапії», метод градування тощо.

Основними причинами прискорення інфляційних процесів в Україні в останні роки є: шок економіки через локдаун спричинений пандемією Covid19; повномасштабне вторгнення росії; руйнація та релокація виробництв; порушення логістики та ланцюгів постачання; зростання виробничих витрат бізнес-суб'єктів; міграційні процеси [1].

Впродовж останніх років уряд України реалізував низку заходів, спрямованих на стримування інфляції та забезпечення економічної стабільності. Серед основних інструментів розглянемо наступні.

Монетарна політика Національного банку України (НБУ). НБУ регулює грошову масу та впливає на рівень інфляції шляхом коригування облікової ставки, встановлення норм обов'язкового резервування для банків, а також проведення операцій на відкритому ринку. Змінюючи різко ключову процентну ставку, НБУ контролює рівень короткострокових процентних ставок банків, що безпосередньо впливає на попит та, зокрема, може сформувати передумови нарощення інфляційних темпів. Так, наприклад відбулося у 2022 році, коли НБУ з 04.03.2022 р. по 03.06.2022 р. підвищив облікову проценту ставку з 10% до 25%. У випадку підвищення процентної ставки рівень заощаджень зростає та скорочується споживання, що зменшує швидкість обертання грошей та попит на них, а отже стабілізує інфляційні процеси; а якщо процентна ставка буде знижуватись, то пропорційно до неї зросте попит на гроші, що буде навпаки стимулювати їх знецінення та зростання інфляції [4].

Фіскальна політика. Для зниження інфляційного тиску уряд може скорочувати державні видатки та підвищувати податкові надходження. Проте занадто різке зменшення бюджетних витрат може уповільнити економічне зростання та посилити соціальну напруженість. Повномасштабна війна виснажила заощадження і запаси населення та бізнесу, зріс розмір державного боргу та рівень дефіциту державного бюджету. Якщо у 2021 році податкові надходження становили 33,5% валового внутрішнього продукту (ВВП), неподаткові – 3% ВВП, а загальнодержавні видатки 40,5%. То у 2022 році уряд збільшує витрати на оборону до 22%, зростають невійськові витрати до 43,4% при падінні ВВП на 28,8% і в умовах дефіциту бюджету у 24,8% ВВП. У 2023 році державні витрати на оборону вже становили 32,1% ВВП. Урядом були впроваджені заходи для підвищення доходів бюджету не лише для фінансування

ЗСУ, але й для підтримки дуже високого рівня державних витрат. Зокрема, у 2024 році податкові надходження становили 35,3% ВВП, а сукупні доходи органів держуправління 50,7% при витратах 69,6% ВВП [3].

Цінове регулювання. Держава має можливість запроваджувати граничні ціни на окремі товари й послуги з метою стримування їхнього подорожчання. Українська економіка увійшла у повномасштабну війну з інфляцією до 10% на рік, а вже наприкінці жовтня індекс цін становив 26,6%. Якщо порівнювати ціни червня 2024 року з цінами червня 2025 року, то зростання цін склало 14,3%. Рациональне формування цін передбачає як пряме, так і непряме державне втручання. На енергоресурси та продукцію природних монополій доцільно запроваджувати фіксовані державні ціни, а на транспортні послуги - встановлювати чітко визначені тарифи. Щодо сільськогосподарської продукції, ефективнішими є непрямі методи державного впливу. Водночас щодо споживчих товарів державне регулювання має бути мінімальним. У цьому випадку основна роль держави полягає у створенні сприятливих умов для конкуренції та розвитку ринкових механізмів саморегуляції. Водночас такі заходи можуть обмежувати конкуренцію та стримувати розвиток підприємництва.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Контроль за валютним курсом дозволяє зменшити вплив коливань на ціни імпортованих товарів. З огляду на умови воєнного стану та в межах чинного законодавства, НБУ запровадив фіксований обмінний курс гривні, а також реалізував низку регуляторних заходів, спрямованих на його стабілізацію. Зокрема, були введені обмеження на валютні операції для суб'єктів господарювання. Крім того, уряд може впроваджувати імпортні обмеження, що також відіграють важливу роль у боротьбі з інфляцією. У 2022 році через інфляцію фізичні обсяги експорту скоротилися на 38,4%, а в імпортованих операціях спостерігалось падіння обсягів на 20–40% [1], але вже у 2023 році імпорту перевищив 63,5 млрд дол. США (+15% до 2022 року), це спричинило формування рекордного дефіциту торгівлі товарами на рівні 27,3 млрд дол. США або близько 16% від ВВП [2]. У 2024 році темпи нарощування експорту зросли, що є позитивною тенденцією для вітчизняної економіки.

Таким чином, якщо визначати сутність антиінфляційних механізмів загалом, то вони полягають не стільки в стабілізації цін урядом, скільки в забезпеченні помірних темпів інфляції. В умовах війни відбулися величезні втрати соціального капіталу та виробничих потужностей, які визначатимуть особливості формування державної антиінфляційної політики у післявоєнному відновленні. Так як економічна стабільність є основою для досягнення економічного зростання, антиінфляційні механізми мають розглядатися і впроваджуватися урядом як ключовий компонент сталого розвитку країни.

Література

- [1] Мігай Н.Б. Оцінка взаємовпливу макроекономічних чинників та ланцюгів постачань в умовах війни. *Економічний простір*. 2024. № 190. С. 92–97.
- [2] Місячний економічний моніторинг України №228, січень 2024 року. *Інститут економічних досліджень та політичних консультацій*. 10 с. URL: [https:// mail.google.com/mail/u/0/#search/rubanik%40ier.kyiv.ua?projector=1](https://mail.google.com/mail/u/0/#search/rubanik%40ier.kyiv.ua?projector=1)
- [3] Романчук Я. Фіскальна трансформація України неминуча. URL: <https://www.ilibertyinstitute.org/articles/fiskalna-transformacziya-ukrayini-neminucha>

[4]. Сушкова В.В., Пазич А.В. Інфляційні процеси в умовах воєнного стану та шляхи подолання на практиці світового досвіду. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №11. С. 337–341.

ANTI-INFLATIONARY MECHANISMS IN WAR CONDITIONS

Natalia Mihai

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Abstract. The paper examines the main instruments for curbing inflationary processes in the context of martial law in Ukraine. In particular, it analyzes a number of measures implemented by the Ukrainian government, including monetary and fiscal policy, price regulation, and regulation of foreign economic activity. The importance of a comprehensive approach to combating inflation in conditions of uncertainty and macroeconomic instability is emphasized.

Keywords. inflation, anti-inflationary mechanisms, measures to curb inflation, martial law.

УДК 330.341.1

ГЕНЕЗИС ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ МАКРО-, МЕЗО- ТА МІКРОРІВНЯ

Надточій І.І.

доктор економічних наук, професор,

заступник директора з навчально-методичної

та наукової роботи Херсонського навчально-наукового інституту

Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

м. Херсон, Україна

nira@ukr.net

Анотація. Досліджено генезис інноваційних систем на макро-, мезо- та мікрорівнях із врахуванням українських реалій. Розкрито теоретичні основи поняття інноваційної системи та класифікаційні підходи до її структурування. Проаналізовано етапи становлення національної, регіональних та локальних інноваційних систем, охарактеризовано ключові інститути та механізми їх функціонування. Зроблено висновок про необхідність інтегрованого підходу до розвитку інноваційної політики в Україні на всіх рівнях управління.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, національна інноваційна система, регіональна інноваційна система, інноваційна система підприємства.

У сучасному світі інновації є ключовим чинником економічного зростання, конкурентоспроможності та соціального прогресу. Формування інноваційних систем на різних рівнях – від національного до локального – стало предметом дослідження багатьох українських та зарубіжних учених. Сутність інноваційної системи полягає у взаємодії елементів, які забезпечують створення, поширення та комерціалізацію нових знань та технологій.

СЕКЦІЯ 8. ЕКОНОМІКА НА ЗАХИСТІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА СВОБОДИ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

МОДЕЛЬ «70-20-10» – НЕ ДОГМА, АЛЕ КЕРІВНИЦТВО НАДАВАЧАМ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ДО ДІЙ Мандра О.Є., Парсяк В.Н.....	708
TRENDS IN DIGITAL BUSINESS TRANSFORMATION IN THE AGE OF TURBULENCE AND DIGITAL INNOVATION Serhiichuk S.....	711
TOOLS FOR ENSURING ECOLOGICALLY SAFE MARKET-ORIENTED DEVELOPMENT OF THE AQUACULTURE SECTOR Zhuvahina I.....	714
PECULIARITIES OF AQUACULTURE DEVELOPMENT IN TERMS OF MODERN ECOLOGICAL CONCEPTS Zhuvahina I.....	717
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ Жувагіна І.О.	722
ЕКОНОМІЧНІ ІННОВАЦІЇ НА ЗАХИСТІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА СВОБОДИ УКРАЇНИ Година О.В.	727
ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ СУДНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ГАЛУЗІ Жукова О.	730
АНТИІНФЛЯЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В УМОВАХ ВІЙНИ Мігай Н.Б.....	733
ГЕНЕЗИС ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ МАКРО-, МЕЗО- ТА МІКРОРІВНЯ Надточій І.І.	736
СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ Руснак А.В.....	740
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК НАЙВАЖЛИВІША СКЛАДОВА МІСІЇ ПІДПРИЄМСТВА Руснак А.В.....	742
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ТА РИЗИКІВ ВИКЛИКАНИХ ДОВГОТРИВАЛОЮ ВІЙНОЮ Хмарська І.А.	746
МОДЕЛІ ОЦІНКИ ESG-ІНВЕСТИВАННЯ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ Рогов В.Г.	750
МЕТОДИ ОБРОБКИ HR-ДАНИХ Рогов В.Г.	753
ВИКОРИСТАННЯ TNMM В УКРАЇНІ Рогов В.Г.	756
СТАН І ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ РЕГУЛЬОВАНОГО РИНКУ КОРПОРАТИВНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ Рогов Г.К.	759
ІНТЕГРАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ПРОЗОРОСТІ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ВІТЧИЗНЯНУ ЗВІТНІСТЬ Грищенко О.В.	761
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ХАРАКТЕРИСТИК LI-ІОН АКУМУЛЯТОРІВ Надточій І. І.....	764
ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНСЬКИЙ DEFENCE TECH: ЩО ЗАВАЖАЄ ІНВЕСТИВАТИ? Гавриленко Н.В.....	769
СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ РИЗИКІВ ДЛЯ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ПРОСКТУ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В КОНТЕКСТІ ВОЄННИХ ДІЙ Бурунсуз К.С.	771

Наукове видання

ІННОВАЦІЇ В СУДНОБУДУВАННІ ТА ОКЕАНОТЕХНІЦІ

XVI Міжнародна науково-технічна конференція

Матеріали

25–26 вересня 2025 рік

*Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
просп. Героїв України, 9*

(українською та англійською мовами)

Відповідальний за випуск *Г. В. Павлов*
Комп'ютерне верстання *В. В. Коровченко*

Формат 60×84/8. Ум. друк. арк. 146,01. Тираж 150. Зам. № 0309-42
Видавець і виготівник Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
просп. Героїв України, 9, м. Миколаїв, 54025
E-mail : publishing@nuos.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6402 від 19.09.2018 р.